

Hudební skladatel Josef Machoň bude mít v Olbramovicích pamětní desku

Když jsme na radě obce letos na jaře schvalovali umístění pamětní desky Ing. Josefa Machoně na olbramovické škole, tak padl návrh, že bychom mohli na tuto slavnostní událost pozvat jeho potomky. Vcelku nevinná věta, že zkusím o tomto olbramovickém rodákovi zjistit více informací, se změnila v téměř detektivní pátrání, které není ani po půl roce definitivně uzavřeno. Přesto bych se s vámi o jeho výsledky ráda podělila. Uvedené informace pocházejí z různých zdrojů: matrik, archivů, knihoven. Oslovených osob nebo institucí je prozatím více než dvacet... Významným vodítkem v dalším pátrání mi byl hrob Ing. Josefa Machoně, který jsem objevila, zarostlý břečťanem, na Olšanských hřbitovech.

Ale začněme popořádku. Hudební skladatel Ing. Josef Machoň se narodil 5. května 1880 v Olbramovicích č.p. 5 v rodině řídicího učitele Josefa Machoně staršího (1853-1929).

Řídicí učitel Josef Machoň pocházel z Radimovic nedaleko Želče z rodiny koláře. V Radimovicích také dosud žijí potomci jeho bratra. Josef Machoň st. byl výborným pedagogem, muzikantem, včelařem a autorem odborných článků o včelařství. Působil v místním sboru dobrovolných hasičů, kde se po jeho založení v roce 1896 stal prvním starostou.

Po smrti řídicího učitele Václava Šaldy nastoupil 1. října 1879 na místo řídicího učitele v Olbramovicích.

Oženil se v únoru 1879 v Jesenici, kde předtím učil. Za svědka mu šel František Macháček (1834-1899), významná osobnost naší obce, dlouholetý okresní a obecní starosta a zemský poslanec. Manželkou Josefa Machoně st. se stala Anna, rozená Šeborová, která pocházela z mlynářského rodu. Novomanželé Josef a Anna bydleli zprvu v Olbramovicích v domě č.p. 5, který patřil právě Františku Macháčkoví. Poté v tzn. Machoňově vile v Olbramovicích. V Olbramovicích se jim postupně narodili tři děti, Josef, Marie (ta záhy zemřela) a v roce 1886 nejmladší Anna.

Josef Machoň starší byl pokrokovým včelařem a zasloužil se roku 1882 o vznik nejstaršího spolku v okrese; ve Vrchotových Janovicích, jehož se stal předsedou. Roku 1906 se podílel na založení spolku ve Voticích, kde byl všemi hlasy zvolen rovněž jeho prvním předsedou. Olbramovice si velmi oblíbil a zůstal zde i jako penzista.

Čeněk Habart jej popisuje jako: „rázovitého učitele, silné vysoké postavy a zdravých, usměvavých tváří.“ Na první pohled poznal v něm každý dobrého a přímého člověka.“ Na otázku, co by dělal, kdyby se mu rojily včely a přišel inspektor, prý odpověděl: „Šel bych do včelína. Přece by žádný rozumný inspektor nechtěl na chudém učiteli, aby měl z opuštění včel škodu.“ Pro další vzpomínky řídicího učitele Machoně doporučujeme nahlédnout do III. dílu knihy Sedlčansko, Sedlecko, Voticko od Čenka Habarta. Dokumentují nejen žalostný stav původní olbramovické školy, ale také svéráznou povahu řídicího učitele Machoně. Po jeho smrti roku 1929, kronikář naší obce napsal „že učil místní včelařiti“. Jeho žena Anna zemřela o tři roky později, v roce 1932.

Vraťme se ale k jeho synovi, Josefu Machoňovi mladšímu. Již od mládí projevoval velké hudební nadání. Hudebě se začal učit u svého otce. Ten také poskytl synovi základní hudební vzdělání. Josef Machoň ml. vystudoval nejprve reálné gymnázium v Českých Budějovicích a poté České vysoké učení technické v Praze. Kromě toho byl přijat také na Pražskou konzervatoř, ale řádné studium musel přerušit z důvodu souběhu přednášek na obou školách. Ve studiu pokračoval soukromě studiem hry na [klavír](#) (u Albíny Scheborové), na [housle](#) (u Otmaru Máchy) a na [violoncello](#) (u Ferdinanda Schuberta). Kromě toho studoval i skladbu u [Vítězslava Nováka](#) a instrumentaci u [Jaroslava Řídkého](#).

Po dokončení vysokoškolského studia se Josef Machoň ml. stal železničním úředníkem v Lublani a v Plzni. Po 1. světové válce, až do roku 1939, pracoval na Ministerstvu železnic v Praze. Všude kde působil se intenzivně věnoval hudbě. Pro příklad uveďme jeho členství

v orchestru železničních úředníků, komitétu pro propagaci komorní hudby nebo výboru Mozartovy obce v ČSR. Referáty o hudbě psal do časopisů Hudební rozhledy a Směr. Kromě toho publikoval studii O loutkářské hudbě a svými články přispíval do časopisu Loutkář. Velmi intenzivně se věnoval písním a skladbám pro loutkové divadlo. Základem jeho tvorby byly především písně a sbory. Pro své písně volil nejenom texty českých básníků, ale i své vlastní. Čeněk Habart jej líčí jako: „básníka jemného pera, který složil na své vlastní verše celou řadu vážných i humorných písní“. Mnohé z jeho prací byly oceněny uznáními a cenami při soutěžích. Některá jeho díla byla uváděna v zahraničí.

Josef Machoň mladší se v roce 1907 oženil s Marií Kirchnerovou. Podle dostupných informací se zdá, že jejich manželství bylo bezdětné, avšak s jistotou to prozatím tvrdit nelze. Díky žádosti o cestovní pas z roku 1922 víme, jak oba manželé vypadali. Josef Machoň je zde popisován jako muž malé postavy, kulatého obličej, kaštanových vlasů a šedých očí.

Josef Machoň zemřel 2. září 1962 ve svém bytě v Praze na náměstí Míru a je pochován na Olšanských hřbitovech. Hrobové místo bylo zapláceno pouze na deset let a je spíše náhoda, že hrob nebyl prozatím zrušen. Vypadá to, že zde, na Olšanských hřbitovech veškeré stopy končí.

Na závěr bychom proto chtěli vyzvat pamětníky nebo vás, kteří jste o této osobnosti od pamětníků slyšeli, abyste se s námi o tyto informace podělili. Za každý střípek o tomto olbramovickém rodákovi budeme velmi vděční a může být tím důležitým do celkové mozaiky jeho života. Pamětní deska Ing. Josefa Machoně bude odhalena v neděli 31.10.2021 v 16:00 hodin na budově olbramovické základní školy a následovat bude koncert v místním kostele, kde zazní též několik jeho skladeb.

Eva Křížková, Miroslav Dvořák

